

Wat waren de wezenskenmerken van de Oxford-beweging?⁶ Deze godsdienstig-etische opwekkingsbeweging stond onder leiding van de Amerikaanse lutherse predikant Frank Buchman. Zij wilde 'een nieuw Pinksteren' brengen en streefde een levend, praktisch christendom na, waarin ook voor niet-amtsdragers een plaats was en met geloofsgehoorzaamheid ernst werd gemaakt. Zij achtte zich niet gebonden aan dogma's zoals de maagdelijke geboorte, de verzoening door het kruis en de lichamelijke opstanding van Christus. Het was vooral een doe-godsdienst, waarbij men de op de praktijk gerichte daden van de apostelen wilde voortzetten. De Heilige Geest schiep van alle soorten mensen groepen, die tezamen mettertijd een nieuwe mensheid, het lichaam van Christus op aarde, gingen vormen. Oxford legde hierbij de nadruk op het door God aan de mens toevertrouwde rentmeesterschap van deze aarde en het beoefenen van de vier aan de Bergrede ontleende hoofddeugden (absolute eerlijkheid, absolute onbaatzuchtigheid, absolute liefde en absolute reinheid).⁷ Tijdens de 'stille tijd', een door Buchman aan de Quakers ontleende methode, mediteerde men niet over een bijbeltekst of zette het gebed voort, maar wachtte men op het ontvangen van 'leiding', het influisteren door de Heilige Geest van Gods bedoelingen. Verder was er nog het 'delen' op 'house-parties' of conferenties, waarop men niet enkel God, maar allereerst elkaar de zonden beled en de ander ook in de persoonlijke geloofservaringen liet delen.⁸

Oxford hoopte dat er door de persoonlijke bekeringen uiteindelijk een nieuwe christelijke samenleving zou ontstaan. Hoewel 'de Groep' voor alle mensen was bedoeld, zocht ze ook in Nederland vanaf het begin bewust contact met politiek, maatschappelijk en wetenschappelijk invloedrijke personen om haar doeleinden te bereiken.⁹ In de zomer van 1938 veranderde de beweging van naam en werd ze de 'Morele en Geestelijke Herbewapening'. Koningin Wilhelmina stemde op 10 oktober 1938 met een oproep van hiermee sympathiserende politici en

Kampen z.j. [1986]; H.J. Langeveld, *Protestants en progressief: de Christelijk-Democratische Unie 1926-1946*, 's-Gravenhage 1988.

6. Andere benamingen voor de Oxford-Groep waren: de Groep, de Levensvernieuwers of de Christelijke Broederschap van de eerste eeuw. Tegenstanders noemden de beweging veelal naar haar oprichter de 'Buchman-beweging'. In het vervolg van dit artikel wordt vooral de aanduiding 'Oxford' gebruikt.

7. Ontleend aan: R.E. Speer, *The principles of Jesus*, New York 1902, aldus De Loor, 47.

8. *Encyclopedie van het Christendom* (hoofddred. C.W. Mönnich), Protestants deel, Amsterdam/Brussel 1955, 600. *Christelijke Encyclopedie* (red. F.W. Grosheide, G.P. van Iterzon), dl. V, Kampen 1960, 353-355. E.G. Hoekstra/M.H. Ipenburg, *Wegwijs in gelovig Nederland. Een alfabetische beschrijving van Nederlandse kerken en religieuze groeperingen*, Kampen z.j., 154. Uitgebreid: De Loor, 53-56.

9. Zie voor de periode 1923-1936: De Loor, 57-100 en voor een persoonlijk verslag van G. baron van Wassenaer van Catwijck: *Utrechtsch Nieuwsblad*, 5 mei 1937.